

МАЪАРРИЙ, (973-Маъаррат ан-Нуъмон ш., Сурия-1057)-араб мутафаккири ва шоири; асл исми ал-Маъаррий Абулғало Аҳмад ибн Абдулла ибн Сулаймон ат-Танухий. Ёшлигиданоҳ кўзи ожиз бўлиб ҳолган. Маъаррий ўзини Мутанаббининг шогирди деб ҳисоблаган ва унинг “Аҳмад мўъжизаси” деб аталган девонига шарқ ёзган. Маъаррий ҳарашларида пантеистик ғоялар билан бирга стихияли-материалистик ва атеистик тамойиллар мавжуд. Маъаррий “Лузум мо лам ялзам” (“Лозим бўлмаганнинг лозимлиги”) асарида инсонпарвар фй. сифатида ижтимоий адолатсизлик моҳиятини очиб беришга ҳаракат қилган. У адолатсизликни умуман борликка хос деб, уни Худонинг иродасига боғлаган. Маъаррий фикрича, яшашдан мақсад инсонга хизмат қилишдир. “Рисолат ул-ғуфрон” (“Авф тўғрисида рисола”) ва “Рисолат ул-малоика” (“Фаришталар ҳақидаги рисола”) асарларида руҳ ўлмаслиги ҳақидаги ғояга ва охират ҳақидаги диний тасаввурларга шубҳа билан қаради. Ер табиий тараққиёт натижасида пайдо бўлган, деб фараз қилди. Бу фикрларни у ўша мураккаб тилда баён қилишга ҳаракат қилган.

Фалсафа луғатидан

МАЪАРРИЙ, ал-Маарий Абдулло Аҳмад ибн Сулаймон ат-Танухи (973 – Сурия, Маарратун нуъмон ғ 1057 ёки 1058) – араб шоири ва мутафаккири. Лирик (“Чакмоқтош учқунлари” тўплами ва унга ёзилган шарҳ – “Учқунлар ёғдуси”) ва фалсафий (“Лузум мо лам ялзум” – “Лозим бўлмаганнинг лозимлиги” тўплами) шеърлар, “Рисолат ул-ғуфрон” (“Афв ҳақида мактуб”), “рисолат ул-малоика” (“Фаришталар ҳақида мактуб”), “Аросат ҳақида мактуб” каби насрий асарлар, Мутанаббининг “Аҳмад мўъжизаси” номли девонига ёзилган шарҳ, “Йўлда ташлаб кетилганлар” ҳикматли сўзлар тўплами муаллифи. Маъаррийнинг аскар асарларида инсонпарварлик ва оқилона мулоҳазақорлик, жамиятга танкидий қарашлар устунлик қилса, баъзи асарларида умидсизлик, пессимизм руҳи сезилиб туради. Маъаррий ўз асарларини киноя, қочирим каби усуллардан фойдаланиб, мураккаб тилда ёзган. **Ўзбекистон Миллий энциклопедияси 5 жилддан**

ААЎЛ АЁЎ-ИААӘӘ Абулало Аҳмад ибн Сулаймон ат-Танухи (973–1058) – араб шоири ва мутафаккири. Лирик (“Чакмоқтош учқунлари” тўплами ва унга ёзилган шарҳ – “Учқунлар ёғдуси”) ва фалсафий (“Лизум мо лам ялзум”–“Лозим бўлмаганнинг лозимлиги” тўплами) шеърлар, “Рисолат ул ғуфрон” (“Афв ҳақида мактуб”), “Рисолат ул малоика” (“Фаришталар ҳақида мактуб”), “Аросат ҳақида мактуб” каби насрий асарлар, Мутанаббининг “Аҳмад мўжизаси” номли девонига ёзилган шарҳ, “Йўлда ташлаб кетилганлар” ҳикматли сўзлар тўплами муаллифи. М.нинг аксар асарларида инсонпарварлик ва оқилона мулоҳазақорлик, жамиятга танкидий қарашлар устунлик қилса, баъзи асарларида умидсизлик, пеннимизм руҳи сезилиб туради. М. ўз асарларини киноя, қочирим каби усуллардан фойдаланиб, мураккаб тилда ёзган.

ЎЗ.мил. энц

ААЎ АЁЎ-ИААӘӘ (973-1057) - àðàá. ìŷyò è ìũñèèðàëü-ìàíòàèñò ñî ñòèðèéí-ìàòàðèàèèñòè÷. è àòàèñòè÷. ðàíàáíòèàé. Óðíæáíáò Ñèðèè. Â ñòèðíðàíðíñ ñî÷. "Íàíáðíàèíñòü ðíàí, ÷òí íà áúŷ íàíáðíàèíü" Â. áũñòóíèè ïðíðèà áíèððèíü èñèàìà í ïðáññðáááèáíèè. Â ñî÷. "Íñèáíèà í ïðíüáíèè" ("Ðèñàèàò àëü-áóððàí") è "Íñèáíèà íá áíááèàð" ("Ðèñàèàò àëü-ìàèàèèà") ïðáððáàè óòááðæááíèý íòñòèü. ðàíèíàíà, áóàðí ðàèèàèý ýàèýàðñý ïðíáóèðí áíæáñòà. ïèððíááíèý, è ñ÷-èðàè, ÷òí ñà áíçíèèà èàè ðáçóèüðàò íàíà àðíàà. Ñ ñçèèèè ðàèííàèèçíà íí ñàááðáàè â ýðèò ïðíèçááááíèýò èðèèèèà ïŷíæáíèà èñèàìà í ááññíàððèè áóøè. Â ïŷáíèèà ñ ïèè. ó÷-áíèà èñèàìà Â. áíèàçúààè, ÷òí Çàíèý, èàè è äð. ïèáíáòü, áíçíèèè à ðáçóèüðàòà áñòáñòà. ïðíáññà - ñî÷-áòàíèý ÷òòüðáð ìàððèàèüíü ïàðáñíà÷-àè: ïáíý, áíáü, áíçáóðà è çàíèè.

Â. óòááðæáàè, ÷òí ïðèðíà ÷àèíàèè ñáíèñòááíà áíðüàà áíáðà è çèà, ïðèèðýáíüò ñàíñíàððáñòáíàíèàí à áóðà óáðáññòè è áíçááðæááíèý, ÷òí ïðèáááð ÷àèíà÷-áñòáí è ñ÷-áñòèèñò áóáóíáíó. Áèááíèè èñòí÷-íèè ñíòèàèüíáí çèà Â. àèáàè â íáüáñòà. ïàðááñòàà. Ýèáíáíüò ïáññèèèçíà è ñèáíòèèèçíà, è-ðüí íí íà áúè ÷óæà, íáíýñíýðòñý ðàí, ÷òí Â. àèáàè ñíòèaèüíá íáññðááááèèñòè, ïèçèèè óðíááíü æèçíè ìàðíà, òàðèàèèà â àèèèðàòà â èñíòà 10 - íà÷. 11 áà. ïðèèçááááíèý Â. ïèàçàèè ñèèüíà àèèýíèà íà ñàðà Õàèýíà.

Èèò.: Êðà÷éíâñêé È. Ð., Èçáðáííû ñî÷éíáíèý, ò. 1-2, Ì.-Ë., 1955-56; Øèðíýí Ñ. Æ.,
Ìèðíáíççðáíèà àðàáñêíâ ìññèòòáý Ááo-ëü-Àëý àëü-Ìààððè, Ì., 1957 (Àâîððâî. äèññ.); áâî æâ,
Ââèèèèè àðàáñêéè ñýò è ìññèòòáü Ááo-ëü-Àëý àëü-Ìààððè, Ì., 1957.
Ñ. Øèðíýí, Ñ. Æèâíðüýí. Ìñêàà.